

V Praze 4. 7. 2017
Čj. OVA: 683/17

Stanovisko

k návrhu věcného záměru zákona o ochraně spotřebitele

I. Úvod

Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti předkládá věcný záměr nového zákona o ochraně spotřebitele. Cílem předkládaného věcného záměru je dle předkladatele celkové zdokonalení právní úpravy ochrany spotřebitele a posílení vymahatelnosti práv spotřebitelů v České republice.

Předložené hodnocení dopadů regulace (RIA) má celkový rozsah 87 stran, ve své základní struktuře splňuje požadavky Obecných zásad.

II. Připomínky a návrhy změn

Definice problému je pojata více než stručně, předkladatel jí věnuje necelé 2 stránky. Je pojata z právního hlediska. Předkladatel akcentuje problém dvoukolejného konceptu ochrany spotřebitele.

Předkladatelé se nezabývají jednotlivými okruhy, na které navrhovaná právní změna reaguje. Jako příklady lze uvést např.

- mimosoudní řešení spotřebitelských sporů - zpráva RIA by měla obsahovat vyhodnocení jejího dosavadního fungování (např. motivační/demotivační faktory pro užití této alternativní cesty ochrany spotřebitele, zhodnocení výše poplatků v určovacích řízeních, nemožnost dosáhnout exekučního titulu v obecných sporech atd.);
- potencionální přínosy/negativa posílení postavení spotřebitelských organizací v soudních řízeních, i v rámci správního řízení, zejména s ohledem na možnost označovat důkazy, podávat návrhy, opravné prostředky atd. V této souvislosti je třeba připomenout, že právo EU již před mnoha lety přiznalo spotřebitelským organizacím aktivní legitimaci k podávání soudních žalob, jakož i právo podávat žádosti o zahájení správního řízení ve věcech zdržení se protiprávního jednání vůči spotřebiteli.

Podrobná analýza hlavních problémů fungování dosavadní právní úpravy v konkrétních klíčových oblastech by vytvořila základ pro analýzu a komparaci variant pro navrhovanou úpravu (zjednodušeně řečeno: co je špatně napsáno, komu to škodí, jak to škodí).

Cílem předkládaného věcného záměru je dle předkladatele celkové zdokonalení právní úpravy ochrany spotřebitele a posílení vymahatelnosti práv spotřebitelů v České republice.

K tomuto obecnému cíli směřují následující cíle dílčí:

- a) odstranění roztříštěnosti právní úpravy, zajištění její větší přehlednosti a uživatelské přívětivosti, a tím usnadnění orientace adresátů;
- b) posílení právní jistoty i právního vědomí spotřebitelů i podnikatelů;
- c) posílení práv spotřebitelů v případech, kdy to evropské právo dovoluje a kdy stávající praxe ukazuje na potřebu regulace;
- d) zlepšení dozoru nad plněním povinností zakotvených v pramenech soukromého práva a stanovení účinných, přiměřených a odrazujících sankcí;
- e) zajištění souladu soukromoprávní a veřejnoprávní složky ochrany spotřebitele;
- f) odstranění stávajících nedostatků v zapracování směrnic Evropské unie;
- g) do budoucna usnadnění transpozice a implementace závazků vyplývajících z členství v Evropské unii, zejména hladké zapracování unijních směrnic do právního řádu.

Předkladatel pracuje se třemi **variantami řešení**:

- ponechání současného stavu,
- dílčí právní úpravy – náprava nedostatků v transpozici právních směrnic,
- nový zákon o ochraně spotřebitele.

Tyto varianty jsou z pohledu zásad RIA formální, nepředstavují vlastní varianty řešení.

Dílčí varianty jsou u vybraných prvků zčásti analyzovány v kap. 1 (analýza problému) a v kap. 2.

Analýza nákladů a přínosů jednotlivých variant je více než obecná, vyúsťuje ve stručné tabulky multikriteriálního hodnocení (str. 74), jednotlivé vybrané problémy další strany. Kritéria hodnocení nebyla definována.

Zcela chybí pokus o kvantitativní analýzu či alespoň ilustraci nákladů a přínosů navrhovaných řešení.

Při projednávání návrhu věcného záměru dne 30. 6. 2017 předkladatel akcentoval následující záležitosti:

- předem zaškrtnutá políčka,
- nekalé obchodní praktiky,
- zneužívající ujednání,
- ustanovení informační povahy,
- mimosoudní řešení spotřebitelských sporů,
- dozor a kompetence dozorových orgánů,

Konzultační proces

Ministerstvo průmyslu a obchodu v souvislosti s přípravou návrhu věcného záměru k novému zákonu o ochraně spotřebitele oslovilo jak širokou veřejnost, tak přímo spotřebitelské a podnikatelské organizace.

V rámci sledovaného období do konzultace přispělo celkem 22 respondentů.

Připomínky v připomínkovém řízení se týkají především institucionálního nastavení a kompetencí v navrhované právní úpravě.

Předkladatel hodnocení dopadů regulace chápe jako právní analýzu, sice důkladně a kompetentně zpracovanou, ale nejde o ekonomický pohled. PK RIA si je vědoma skutečnosti, že předložený věcný záměr zákona řeší velmi komplexní problematiku, nicméně alespoň dílčí či indikativní ekonomická analýza jednotlivých hlavních problémů by měla ekonomickou dimenzi předkládané právní úpravy alespoň ilustrovat.

Zcela chybí perspektiva evropské právní úpravy a zejména hodnocení dopadů regulace evropských předpisů (impact assessment).

Doporučení PK RIA:

- *podrobněji analyzovat nejdůležitější problémy současné právní úpravy ochrany spotřebitele včetně chybné transpozice evropské právní úpravy,*
- *doplnit informace o vývoji ochrany spotřebitele v Evropské unii a o hodnocení dopadů nejnovějších či připravovaných legislativních řešení,*
- *analyzovat (v návaznosti na diskusi problému) přínosy a dopady navrhovaných řešení případně jejich variant,*
- *ekonomicky argumentovat řešení přesunu ochrany spotřebitele z občanského zákoníku do specifické právní úpravy,*
- *podrobněji charakterizovat konzultační proces.*

III. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace doporučuje Legislativní radě vlády, aby projednávání návrhu věcného záměru zákona o ochraně spotřebitele přerušila za účelem přepracování návrhu předkladatelem ve smyslu výše uvedených zásadních připomínek.

Vypracoval:

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.
v.r.
předsedkyně komise